

Slovenská ľudová rozprávka

Janko Hraško

● Bol raz jeden gazda aj s gazdinou a tí nemali detí. Raz sa vybral muž pole orať a žena doma varila obed. Tu jej prišlo preberať hrach, lebo chcela navariť hrachovej polievky. Ako tak preberá ten hrach, len si vzdychne: „Ach, keby som aspoň takého syna mala ako tento hrášok.“

Žena postavila polievku, nastrúhala zemiaky na halušky, behala po kuchyni a bedákala:

„Ach, božemôj, ktože mužovi na pole obed zanesie?“

„Ja, mamó!“ skríklo voľačo spoza pece.

Hlas ako zvon, ale nikde nikoho. Gazdiná sa obzerá a mrmle si:

„Ale ktože si, kdeže si?“

„A či ma nevidíte?“ odpovedalo to.

„Ja som to, mamó, ja, váš syn Janko!“

kričalo chlápätko a mávalo rúčkami.

Bol to taký malý chlapček ani hráštek,

s očami ako lopáriky, len sa mu tak ligotali.

Mať sa dobre prizrela, a keď sa do vôle naprizerala,

videla, že ten krikl'úň je chlapček veľký ako hráštek, jej

naozajstný synček – Janko Hraško.

„No, mamó,“ kričí, „len mi dajte najesť, potom zanesiem aj otcovi.“

Naradovaná mať mu doniesla plnú misku halušiek a on sa od nej nepohol, kým sa dno misky neligotalo ako zrkadlo.

Potom mu matka uviazala do plachtičky misu halušiek pre otca, zavesila ju na chrbát, pod pazuchu strčila lyžicu a vidličku. Hrniec s polievkou si vzal Janko do ruky a šiel do poľa.

● Vykračoval si hvízdajúcky, až prišiel k jednému potoku. Tu sa začal škrabať za uchom, lebo nevedel, ako prejsť cez vodu. Napokon si sadol do lyžičky ako do člňa, zavesil vidličku a šťastlivo sa preplavil na druhý breh.

Potom vzal nohy na plecia a vyhbal krížom cez pale, len sa tak za ním právil. Iba keď sa mu pri tom behu báboch preotáčil na jednu stranu, padol sa a hrada a báb! Spadol do brázd. Hrnies sa mu razbi a on sa začal šepiť v polievke. Ale to by nebol Janko Hraško, keby si navedol radý. Vytlahal vidličku, apra sa o ňu ako o žrd a počkal, kým polievka nashiekla. Ale najhoršie ešte len prišlo, lebo sa z tej brázd nemohol nijakovsky vymazať. Čo namahi?

Z hlušíek si vystavil most a tak sa voľákosi po oiede, po psote vydriapol navrch a pokračoval v ceste.

♦ Otec uvidel už zdieleto a kričal

„Ťaňo, ťaňo, ťaňko mój, nesiem vám ješť!“

„Čo to, kto to krič?“ žuďuje sa gazda. Len keď zbadal misu a nikoho, čo by ju niesol, zvolal:

„Kdeže si, kňaže si?“

„A či ma nevidíte? Veď som to ja, váš synček, váš Janček.“

Otec sa veľmi začudoval tým rečiam, lebo doma žiadneho syna nemechal. Ale ako bolo, tak bolo, keď sa mu Janček spod musky ukázal, nuž ho len vypožkával a vystáskal.

Keď sa do väte nateštil, dal Janko otcovi hlušíky. Dieťa sa ho predsa len opýtal:

„A či si mi finanej polievky nedoniesol?“

„A veru nie, ťaňko, lebo prišiel pes, rozbił mamke hrniec, nuž vám nič neposlau.“

Ale otec spoznával kramstvo, lebo synček bol celý mastnou polievkou pooblievaný, a namieval sa. Janko nečakal dlho, zorol nohy na plecia, utekal a valom a jednému skočil do ucha.

Na chvíli začal otec brať, keď sa odrazu Hraško rozkrikne volavi v uchu:

„Hejsa, na, hejsa!“

Len vtedy ho otec zbadal, nuž prišiel k nemu a poriadne ho vyšticoval, že mu veľy vyplášil. Ďalšie už Janko otcovi veľy dobre poháňal, nuž si ho len pachtľoval.

♦ Vtom išiel tadiaľ jeden pán na koni, ktorý sa veľmi začudoval, keď počul hlas, ale pohanica nikde. I prosu sedliaka, aby mu prezradil, čo to, kae to krič. Gazda pánovi všetko vrozprávval a ukázal mu syna vo volovom uchu. Pán sa veľmi čudoval a zámienil si, že chlapca musí dostať. Začal sa teda so sedlakom jednať, aby mu chlapca prepustil. Ale tento ho ani za všetky poklady sveta púpaniť nechcel. Vrável pánovi:

„Veď je to celé moje potešenie na tomto svete!“

A kňuť hlavou, že nepreda a nepreda. Keď mu však Janke posepal do ucha: „Len mu, ťaňo, predajte, veď ja mu ujem“, navela navela ho za sto dukátov predal.

• Pán zavrel Hraška do mešca medzi samé dukáty, mešec strčil do vreca, vrece prehodil koňovi cez chrbát, vyskočil do sedla a odcválal. Ani netušil, že ho za chamtivosť čaká trest. Hraško o krátky čas vybral z halienky nožík a na mešci i na vreci prevrátil dierku. Najprv z mešca pospúšťal všetky dukáty a nakoniec sa aj on spustil na zem.

Ľahko sa mu nazad triafalo, keď mu dukáty ukazovali cestu. Ledva ich stačil zbierať a domov odniesť.

Rodičia zatiaľ celí nešťastní sedeli doma, čo sa báli, či sa ich milovaný synáčik ešte vráti. Keď už načisto strácali nádej, zrazu začuli krik:

„Naňo, ňaňko, či som vám dobre nepovedal, aby ste ma predali? Teraz máte aj peniaze, aj syna!“

Gazda s gazdinou sa radovali a radovali a od samej radosti objímali navráteného a oplakaného syna.

Potom si už všetci traja nažívali v šťastí a radosti, varili halušky a dlho-dlho žili – hádam až do týchto čias, ak nepomreli. A kto tomu neverí, nech tam beží!

Rozprávka v podaní Pavla Dobšinského

- / brázda = jarček vyoraný pluhom
- / nijakovsky = nijako
- / voľákosi = nejako
- / po psote = po biede
- / vyšticoval = vytáhal za vlasy
- / prepustiť = predať
- / navela-navela = horko-ťažko
- / mešec = vrecko, ktoré sa zatvára stiahnutím šnúrky
- / dukát = zlatá minca

78

- 1 Povedz, prečo dala mama svojmu synčekovi meno Janko Hraško.
- 2 Vymysli pre Janka Hraška iné meno. V mene použi zdrobneniny.
- 3 Vysvetli podčiarknuté slová a vety.
- 4 Ako Janko Hraško prešiel cez potok?
- 5 Ako si Janko Hraško pomohol, keď sa začal topiť v rozliatej polievke?
- 6 Povedz, ako sa Janko Hraško vyslobodil z brázdy.
- 7 Ako Janko Hraško prekabátil pána a našiel cestu domov?
- 8 Porozprávaj rozprávku tak, že ju skrátiš a povieš len jej najdôležitejšie časti.

Pracovný list – JANKO HRAŠKO

1. Dopln: **Bol to taký malý chlapček ani _____, s očami ako _____, len sa mu ligotali.**

2. Zakrúžkuj správnu odpoveď: **Koľko zaplatil pán otcovi za Janka Hraška.**

- a) 100 eur
- b) 10 dukátov
- c) 100 dukátov

3. **Spoj slová, ktoré patria k sebe.**

dukát	otec
mešec	vyoraný jarok
brázda	zlatá minca
ňaňo	vrecko

4. **Napíš, tvoju obľúbenú rozprávku.**

.....

5. **Ak by si bol/a spisovateľ/ka, o čom by si napísal/arožprávku.**

.....

6. **Prečo rád/a čítaš rozprávky.**

.....

7. **Vymysli iný názov rozprávke.**

.....

Ohodnot' sa:

Úlohy na rozvoj čítania s porozumením

Pracovný list č.2 - Janko Hraško

Predmet: Slovenský jazyk a literatúra (Čítanie)

Špecifické ciele: Správne a s porozumením prečítať text. Vyhľadať v texte správne odpovede.

Čas na vypracovanie: 20 minút

Organizačná forma: samostatná práca

Pomôcky: Čítanka pre 2. ročník, pracovný list

1. proces: Porozumenie explicitne vyjadreným informáciám a ich vyhľadávanie

Úloha: Doplň: **Bol to taký malý chlapček ani _____, s očami ako _____, len sa mu ligotali.**

Odpoveď: hráštek, lopáriky

Úloha: **Koľko zaplatil pán otcovi za Janka Hraška.**

- a) 100 eur
- b) 10 dukátov
- c) 100 dukátov

Odpoveď: c) 100 dukátov

2. proces: Vyvodenie priamych záverov

Úloha: **Spoj slová, ktoré patria k sebe.**

dukát	otec
mešec	vyoraný jarok
brázda	zlatá minca
ňaňo	vrecko

Odpoveď: dukát - zlatá minca, mešec - vrecko, brázda - vyoraný riadok, ňäňo - otec

3. proces: Interpretácia a integrácia myšlienok a informácií

Úloha: **Ak by si bol/a spisovateľ/ka, o čom by si napísal/a rozprávku.**

Odpoveď: o škole, zvieratkách, kamarátoch.....

Úloha: **Napíš, tvoju obľúbenú rozprávku.**

Odpoveď: Trojruža, Lev a myš a iné rozprávky, Bambi.....

4. proces: Skúmanie a kritické hodnotenie obsahu, jazyka a prvkov textu

Úloha: **Prečo rád/a čítaš rozprávky.**

Odpoveď: rozprávajú zvieratá, sú pekné, zaujímavé, ...

Úloha: **Vymysli iný názov rozprávke.**

Odpoveď: Malý chlapček, Dobrodružstvá Janka, Chlapček ani hrášok....